

Өвөрхангай аймгийн УЦУОШТөвийн үйл ажиллагааны чиглэл

01

Ус цаг уурын орчны үнэн зөв мэдээ, мэдээллээр төр засаг, аж ахуйн нэгж байгууллага, иргэдэд үйлчлэх

02

Аймгийн нутагт ажиллаж буй ус, цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний нэгжүүдийн тасралтгүй ажиллах нөхцлийг бүрдүүлж, арга зүйн удирдлагаар хангах

03

Гангийн эрсдлийг бууруулах, ой хээрийн түймрийг унтраах зорилгоор Цаг агаарт зориудаар нөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлэх үйл ажиллагаа явуулах

04

Гадаргын болон газрын гүний ус, цэвдгийн хяналт шинжилгээ хийх

05

Ус цаг уур орчны хяналт шинжилгээнд хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах, орчны чанарыг доройтуулж буй томоохон эх үүсвэр, цөлжилтийн төлөв байдалд хяналт шинжилгээ хийх

06

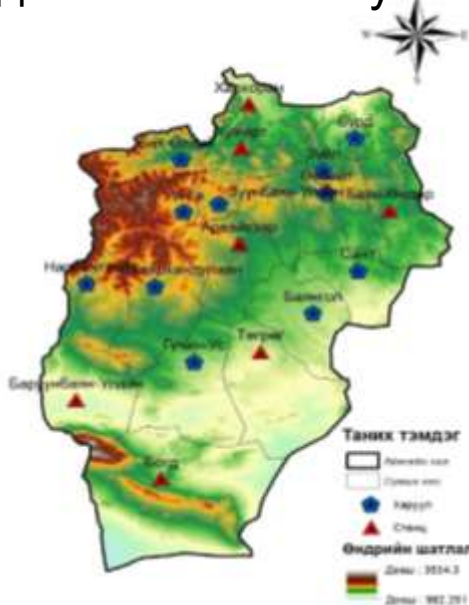
Нутаг дэвсгэртээ нислэг үйлдэж буй агаарын хөлгийн нислэгт цаг агаарын мэдээллээр үйлчилж, нислэгийн аюулгүй байдлыг хангах

ЦАГ УУРЫН САЛБАР

ЦАГ УУР ОРЧНЫ ТЕХНОЛОГИЙН ХЭЛТЭС

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО: Өвөрхангай аймгийн Уур амьсгалын өөрчлөлтийг судалж, мэдээллийг санг бүрдүүлэх, дотоодын болон олон улсын солилцоонд чанартай мэдээлэл гаргах

Хяналт шинжилгээ үйл ажиллагааны чиглэл

НЭГЖ

Цаг агаар, уур амьсгал судлал:

Агаарын температур, чийгшил, даралт, салхины чиглэл, хурд, үүлшил, хөрсний гадарга болон гүний температур, цаг агаарын үзэгдэл, цаг уурын алсын бараа, цасан бүрхүүл, борооны эрчимшил, нарны гийгүүлэлт, цанталт, мөстөлт гэх мэт

Цаг уурын 7 өртөө,
11 харуул

Цаг уурын автомат станц:

MAWS-301, AWS-330, CAMS-620 марк

Хужирт, Хархорин, Арвайхээр,
Төгрөг, Богд, Баруунбаян-
Улаан, Баян-Өндөр

Шар шороон шуурганы автомат станц

Арвайхээр

Хөрсний гүний температурын хэмжилт:

20см, 40см, 60см, 80см, 120см, 160см, 240см, 320см

Хужирт

Цанталт мөстөлтийн ажиглалт

Хужирт, Хархорин,
Зүүнбаян-Улаан,
Бат-Өлзий, Уянга

ЦАГ УУРЫН САЛБАРААС ГАРГАЖ БУЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

ЦАГ УУРЫН АВТОМАТ СТАНЦЫН МЭДЭЭЛЭЛ

цаг тутам, минут секундээр

АГААР, ХӨРСНИЙ ТЕМПЕРАТУР

Максимум, минимум утга

АГААРЫН ДАРАЛТ, ДАЛАЙН ТҮВШИНДЭХ
ДАРАЛТ, ХАРЬЦАНГУЙ ЧИЙГШИЛ.

САЛХИНЫ ЧИГЛЭЛ ХУРД

/хамгийн их хурд, хуйсрах хурд/

НАРНЫ ЦАЦРАГ, /нийлбэр
цацраг/

ХӨРСНИЙ ГҮНИЙ ТЕМПЕРАТУР

ХУР ТУНАДАСНЫ ХЭМЖЭЭ

БУСАД ТӨРЛИЙН АЖИГЛАЛТУУД

ЦАГ УУРЫН АЛСЫН БАРАА, ҮҮЛШИЛ

ЦАГ АГААРЫН БҮХ ТӨРЛИЙН ҮЗЭГДЭЛ

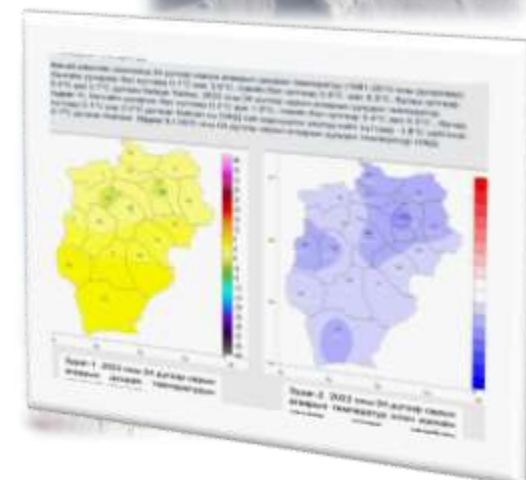
ЦАСАН БҮРХҮҮЛ, ЦАНТАЛТ МӨСТӨЛТ

ХӨРСНИЙ ГАДАРГЫН БАЙДАЛ

БОРООНЫ ЭРЧИМШИЛ

НАРНЫ ГИЙГҮҮЛЭЛТ

ШҮҮДЭР УНАХ ТЕМПЕРАТУР

Сар бүр уур амьсгалын тойм

УС СУДЛАЛЫН САЛБАРААС ГАРГАЖ БАЙГАА БҮТЭЭГДЭХҮҮН:

- Орхон, Онги, Таац, Зэгстэй, Хөгшин Орхон голын жилийн урсацын эмхтгэл.
- Сангийн далай нуурын усны түвшин, мөсний үзэгдэл, зузааны мэдээ.
- Газар доорх усны түвшин, Булингар, Ууршилт, Гудрилын өөрчлөлт, Цэвдэгийн жилийн мэдээ
- Өвөрхангай аймгийн байгалийн усан объектой холбоотой гамшиг ба онцлог үзэгдлийн мэдээ
- Өвөрхангай аймгийн усны тооллогын нэгдсэн дүн

Үерийн түвшин болон **Аюултай түвшин-ий** Сэрэмжлүүлэг, Анхааруулга мэдээг ОБГазар болон орон нутгийн удирдлага, иргэдэд тухай бүр

Усны бохирдлын мэдээг Онги, Таац СГЗахиргаа, БОАЖГ/МХГ/, сум орон нутгийн удирдлагуудад тухай бүр

Усны түвшний өдөр бүрийн мэдээ, мөсний үзэгдэл, зузааны мэдээг мэдээллийн хэрэгслээр өдөр бүр, арав хоног тутам – олон нийтэд

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ЦАГ УУРЫН САЛБАР

ЦАГ УУР ОРЧНЫ ТЕХНОЛОГИЙН ХЭЛТЭС

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО: Уур амьсгалын өөрчлөлт хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлд хэрхэн нөлөөлөх нөхцлийг судалж, мэдээллийн сан бүрдүүлэх

БЭЛЧЭЭРИЙН УРГАМЛЫН ҮЗЭГДЭЛ ЗҮЙН АЖИГЛАЛТ

БЭЛЧЭЭРИЙН ШАВЬЖ, МЭРЭГЧДИЙН /ЦАРЦАА, ОГОТОНО/ ХӨНӨӨЛТ АЖИГЛАЛТ

БЭЛЧЭЭРИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН АЖИГЛАЛТ

БЭЛЧЭЭРИЙН УРГАМЛЫН ХӨРСНИЙ ЧИЙГИЙН АЖИГЛАЛТ

ТАРИМАЛ УРГАМЛЫН ҮЗЭГДЭЛ ЗҮЙН АЖИГЛАЛТ

ТАРИМАЛ УРГАМЛЫН ХӨРСНИЙ ЧИЙГИЙН АЖИГЛАЛТ

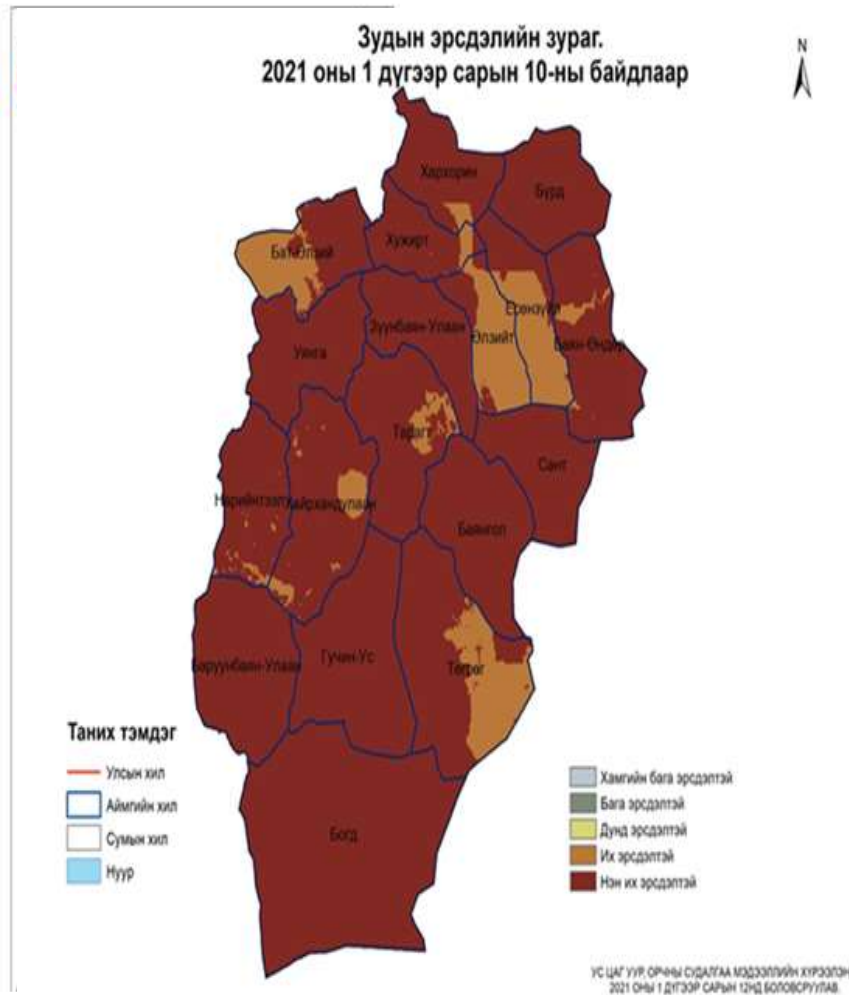
НЭГЖ

- Арвайхээр
- Хужирт
- Баянөндөр
- Хархорин
- Баруунбаянулаан
- Төгрөг
- Богд
- Батөлзий
- Баянгол
- Бүрд
- Гучинус
- Есөнзүйл
- Зүүнбаянулаан
- Нарийнтээл
- Өлзийт
- Сант
- Уянга
- Хайрхандулаан

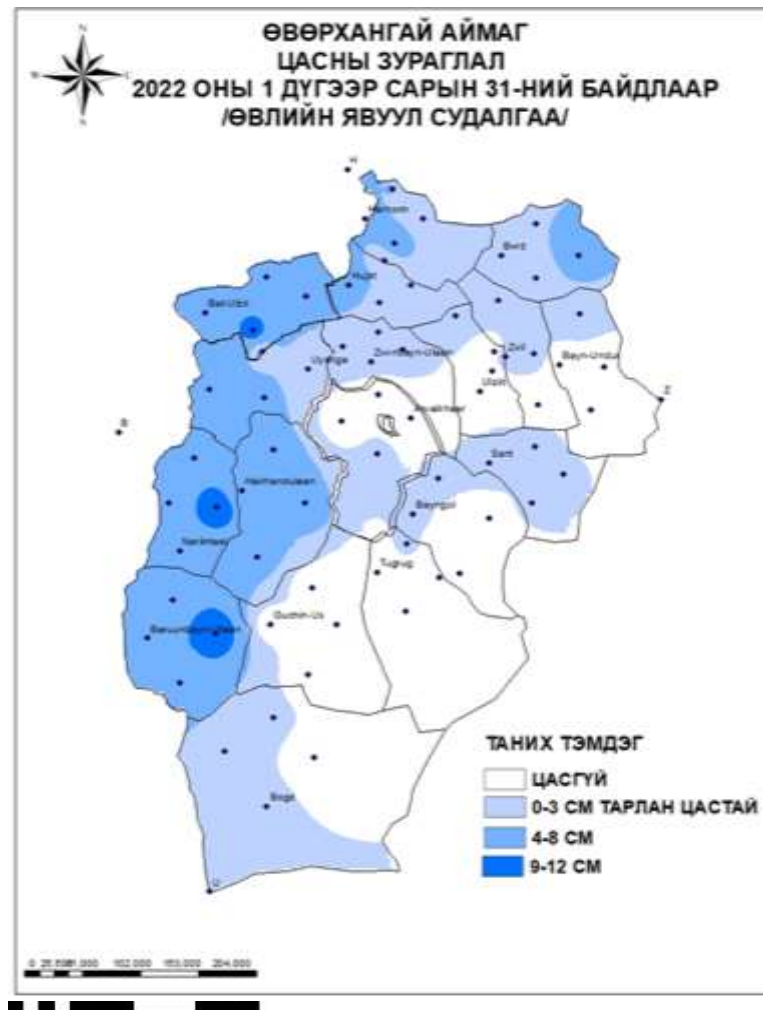

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ЦАГ УУРЫН САЛБАРААС ГАРГАЖ БУЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

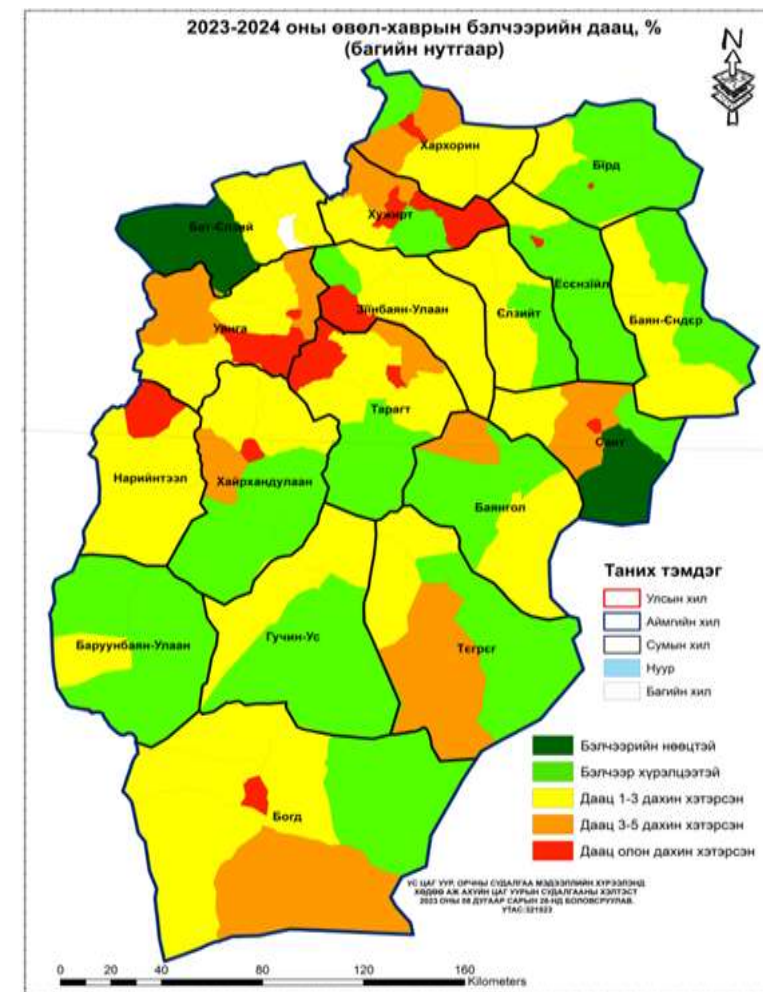
ГАН, ЗУДЫН ҮНЭЛГЭЭ

ЦАСНЫ БАЙНГЫН БОЛОН ЯВУУЛ СУДАЛГАА

ӨВӨЛ, ХАВРЫН БЭЛЧЭЭРИЙН ДААЦ БАГТААМЖ

Эдгээр мэдээгээр аймгийн Онцгой байдлын газар, ХХАГазар, ЗДТГ, сумдын салбарууд, иргэдэд үйлчилж байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

ХӨРСНИЙ ШИНЖИЛГЭЭ

- 19 сумын 104 зогсоол цэгт 5 жил тутам цөлжилтийн мониторингийн судалгаа хийж, анхан шатны чанарын 14 үзүүлэлт
- Арвайхээр сумын 14 цэгт 2 жил тутам агрохимийн 7 элементийг тодорхойлж, мэдээллийн сан үүсгэдэг. Хүнд металлын элементийг БОХЗТ-д хүргүүлдэг.

УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭ

- Сангийн далай нуур-1, Орхон, Бөөрөлжүүт, Өлт, Онги, Таац, Хөгшин, Зэгстэй голын нийт 11 цэгээс сар бүр сорьц хүлээн авч усны химийн найрлага, чанарын 20 гаруй үзүүлэлтийг тодорхойлж, мэдээллийн сан үүсгэдэг.

АГААРЫН ШИНЖИЛГЭЭ

- Орчны агаарын чанарыг хянах 1 харуултай.
- Хүхэрлэг хий /SO₂/
- Азотын давхар исэл /NO₂/-ийг өдөрт 3 удаа 20 минутын хэмжилт хийдэг.
- PM_{2.5} тоосонцорын хэмжилтийг 24 цагаар хэмжилт хийдэг.

ЦАЦРАГИЙН ТҮВШИНИЙ ХЯНАЛТ

Цацраг түвшиний ажилглалт Арвайхээр станц дээр өдөрт 2 удаа хийгддэг. Уналын сорьцыг 10 хоногт 1 удаа хураан авч БОХЗТЛ-т хүргүүлдэг
/Цацраг идэвхийн тунгийн чадал, нийлбэр бета идэвхи/

ЭХ ҮҮСВЭРИЙН ТООЛЛОГО

- Эх үүсвэрийн тооллогыг ажлыг жил бүр зохион байгуулдаг.

Жил, сар, 10 хоногийн
тойм байдлаар гаргаж
<http://www.uvurkhangai.tsg-agaar.gov.mn/>

байршуулан
хэрэглэгчдэд хүргэдэг.

БАГАЖ ХЭМЖИЛЗҮЙН САЛБАР

ЦАГ УУР ОРЧНЫ ТЕХНОЛОГИЙН ХЭЛТЭС

Зорилго: Цаг уурын стандарт, хэмжил зүйн нэгдмэл байдал, тасралтгүй ажиллагааг хангах

Цаг уурын өртөө,
харуулын автомат
болон механик
багажууд

Шар шороон
шуурганы автомат
станц

Агаарын тоос
хэмжигч

Цаг агаарт
зориудаар нөлөөлөх
экспидецийн багаж
тоног төхөөрөмж

БОШЛабораторийн
багаж тоног
төхөөрөмж

Ус судлалын
салбарын автомат
болон механик багаж,
тоног төхөөрөмж

Хөрсний гүний
чийгийн автомат
багаж-2

СИСТЕМ СҮЛЖЭЭНИЙ САЛБАР

ЗОРИЛГО:

Ус, цаг агаарын мэдээг олон улсын болон дотоодын солилцоонд тасралтгүй гаргах, бусад төрлийн мэдээ, мэдээллийг шуурхай хүлээн авах, дамжуулахад оршино.

- 1987 онд Герман улсад үйлдвэрдэсэн F-1100, F-1200 маркийн электрон телетайпаар шинэчлэл
- 1996 онд компьютерийн сүлжээнд шилжин багц мэдээллийн X-25 сүлжээнд холбогдон ПАД, Longshine, Tainet модемоор мэдээ, мэдэлэл солилцсон.
- 2005 оноос сансрын холбооны VSAT сүлжээгээр өндөр хурдтай тоон болон зурган мэдэлэл солилцон, интернетийн сүлэжж ашиглаж эхэлсэн ба 2008 онд дотоод сүлжээг өргөтгөсөн.
- 2010 онд МЦХК-ны MICOM-ын интернетийн сүлжээнд 2gb/sek-ээр нэмж холбогдсон.

- 2012 онд УЦУОШТөвийг МЦХСК-ны Шилэн кабелиар өндөр хурдны интернетэд холбосон.
- 2020 онд Хархорин өртөөг wirles төхөөрөмжөөр, Хужирт өртөө болон УЦУОШТөвийнг шилэн кабель-г /8mbps/ өндөр хурдны интернет ашиглах шинэчлэлийг тус тус хийсэн.

1984-1986 онд факсималь зураг хүлээн аван, цаг уурын станц, харуулын цаг уурын мэдээг утсаар авч ЦУХТөвд дамжуулах, хүлээн авах ажлыг гүйцэтгэж эхэлсэн.

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО:

Цаг агаарын аюултай болон онц аюултай үзэгдлээс арга хэмжээ авч болохуйц хугацааны өмнөөс урьдчилан сэрэмжлүүлэх, зарлан мэдээлэх, ард иргэд, төр захиргааны байгууллагуудыг шаардлагатай цаг уурын бүх төрлийн бодит болон урьдчилсан мэдээ мэдээллээр хангахад оршино.

- Газар орчмын ажиглалтын мэдээ боловсруулах
- Өндрийн зураг боловсруулах, анализ хийх
- Хиймэл дагуулын ажиглалтын мэдээ ашиглах
- Үүлний радарын мэдээ ашиглах
- Тоон прогнозын үр дүнгүүд
- Аэрологийн мэдээ
- Үүлний зураг харах анализ хийх

Мэдээ мэдээлэлийг хэрэглэгчдэд хүргэж буй хэлбэр

<http://uvurhangai.weather.gov.mn/>

<https://www.facebook.com-Өвөрхангай Ус Цаг Уур>

Багц MSJ-ээр

Аймаг, орон нутгийн ТҮ-үүд

Утас, бичгээр

Хурал цуглааны үеэр

Нээлттэй хаалганы өдөрлөгөөр

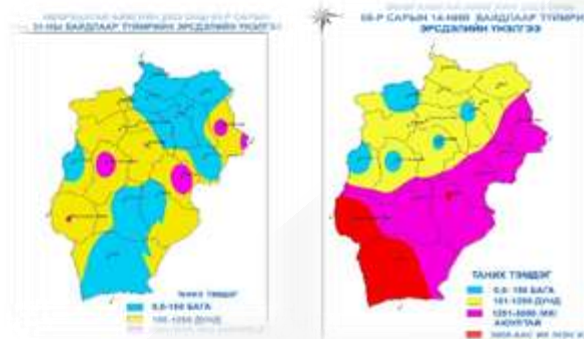
УРЬДЧИЛАН МЭДЭЭЛЭХ САЛБАРААС ГАРГАЖ БУЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮН:

УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ

1. Аймгийн бүх сумдын 1 ба 5 хоног, 7 хоногийн урьдчилалтай цаг агаарын урьдчилсан мэдээ
2. Сар улирлын төлөв
3. Хүчтэй салхи, шороон болон цасан шуурга, их цас, их бороо, цочир хүйтрэлт, хүйтэн бороо зэрэг цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдэл болох эсэхийг 3-5 хоногийн өмнөөс илрүүлэн анхааруулга мэдээ
4. 1-2 хоногийн өмнөөс сэрэмжлүүлэг болон гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ
5. Нислэгийн аюулгүй байдлыг хангахад чиглэгдсэн мэдээ

ТУСГАЙ ХЭРЭГЦЭЭНИЙ МЭДЭЭ

1. Ой хээрийн түймрийн эрсдлийн зэрэг тодорхойлох
2. Захиалгат болон гэрээт мэдээнүүд

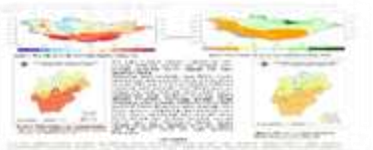

ТОЙМ ЗӨВЛӨМЖ

1. Өнгөрсөн 1 ба 7 хоног тойм мэдээ
2. Цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдлийн болон хохирлын мэдээ

МЭДЭЭ, МЭДЭЭЛЛЭЭР ҮЙЛЧЛЭХ ХҮРЭЭ

Аймгийн Онцгой байдлын газар, Нисэх буудал, ХХААГазар, ЗДТГ, Зам анги, сумдын салбарууд, иргэдэд үйлчилж байна.

Архив Мэдээллийн Санд хийгдэж буй ажлууд:

Шинжилгээний баримтын хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах чиглэлээр

Архивын тусгай өрөөтэй боловч 1943 оноос хойших цаасан материал хадгалагдаж байгаа учир багтахгүй болсон.

Тоног төхөөрөмжөөр хангасан.
/төслийн хүрээнд/

Архивын өрөөний нөхцөл хангалтгүй !
/шал, цонх, хаалга, хөшиг, тавиур/

Архивын ажилтны ажиллах нөхцлийг сайжруулах /ширээ, сандал, шкаф шаардлагатай/

Автоматжуулалт

Данс бүртгэл, эрэл хайлтын ADRSS программ боловсруулж нэвтрүүлсэн

Тоо бүртгэлийн нэгдсэн дүнг салбар болон хөмрөг тус бүрээр гаргаж байна.

Цахимжуулах - ашиглалтын болон нөөц хувь үүсгэх ажлыг зохион байгуулсан

Цаг уурын ажиглалтын өөрөө бичигчийн термо, гигро, баро, плюво лентүүдийг сканердуулах ажлыг 2009-оноос тасралтгүй хийж байна. Баримтын бүртгэлийг төвд ирүүлж байна.

Цахим баримтын WAMS-ийг сүлжээгээр хэрэглэгчид ашиглаж байна.

АМДСЗ-аар WAMS-ийн сангаас ЦХ-1, ЦХ-2, ЦХ-3, ЦХ-4, ЦХ-7 болон аэрологи, цаг агаарын зургийн цахим баримтыг нөөц хувь үүсгэн татуулах ажлыг УЦУОШГазрын архивт зохион байгуулж байна.

Архив зүйн ажлыг тогтворжуулах чиглэлээр

БНШКомисын ажиллагааг жигдэрсэн /бүрэлдэхүүн томилох, протокол хөтлөх/

Баримтын хэсэгчилсэн тооллогыг тогтмол хийдэг болсон.

Хөмрөгийн хэрэг заавар журмын дагуу хийгдэж байна.

ЦАГ АГААРТ ЗОРИУДААР НӨЛӨӨЛӨХ САЛБАР- ЭКСПЕДИЦИ:

Зорилго: Цаг агаарын зарим гамшигт үзэгдлийн байгаль экологи, улс орны эдийн засаг, нийгэмд үзүүлэх сөрөг нөлөөг багасгах зорилгоор цаг агаарын үзэгдэлд зориудаар зохистой нөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулахад оршино.

2008

2010

2017

2019

“Онги-бороо-1”экспедици
Арвайхээр суманд**“Онги-бороо-2”**экспедици
Арвайхээр суманд**“Онги-бороо-3”**экспедици
Хархорин суманд**“Онги-бороо-4”**экспедици
Богд суманд

ЦАГ АГААРТ ЗОРИУДААР НӨЛӨӨЛӨХ САЛБАР- ГАЗРЫН ГЕНЕРАТОР:

”Онги-Уянга” газрын генератор
2008 онд Уянга сумын Ширээтийн
даваанд

”Онги-ББУлаан” газрын
генератор 2010 онд ББУлаан сумын
Бага Богд ууланд,

”Онги-Богд” газрын генератор
2012 онд Арц Богдын нуруунд
байрлаж үйл ажиллагаа явуулж
байна.

